

Flexicurity erobrer Europa

Når EU's arbeids- og sosialministere møtes i Brussel 6. desember for å diskutere felles prinsipper for flexicurity, kan det varsle et paradigmeskifte i arbeidsmarkedspolitikken i Europa.

'Flexicurity' dukket opp som troll av eske for få år siden, og erobret Europa på rekordtid. Da John Monks, generalsekretær i Den europeiske arbeidstakerorganisasjonen ETUC, besøkte den danske LO-kongressen i oktober, startet han hilsmingstalen med å si (fritt oversatt): "Det er en glede å være tilbake i Danmark, landet som har gitt verden Hans Christian Andersen, Peter Schmeichel og Flexicurity..." og fortsatte med å omtale flexicurity som det mest trendy begrepet i Brussel og blant Europas arbeidsministere.

Finland har i sin formannskapsperiode i Nordisk Ministerråd, vært opptatt av flexicurity. Nylig var forskere, embetsmenn og partene i arbeidslivet invitert til et symposium, for å finne ut om Norden sammen kan bidra i den pågående europeiske diskusjonen. Selv var finnene noe skeptisk til det.

- I et europeisk perspektiv står de nordiske landene nært hverandre når det gjelder måten vi gjennomfører reformer, men betoningen i politikken er likevel forskjellig, sa Finlands arbeidsminister Tarja Cronberg i sin innledning.

EU-kommisjonens meddelelse

Foranledningen for symposiumet var EU-kommisjonens meddelelse fra juli i år - "Mot felles prinsipper om Flexicurity: Flere og bedre jobber gjennom fleksibilitet og trygghet." Meddelelsen er til forberedende diskusjon i sysselsettings-

komiteen, Employment Committee, før den skal behandles i rådmøtet for arbeidsministrene i desember. Så dette er noe alle EU-landene må ta stilling til.

Flexicurity betyr, som ordet sier, en blanding av fleksibilitet og trygghet. For få år siden mente mange at det var motsatte begreper. Nå har fagforeninger (ETUC) og arbeidsgivere (BusinessEurope) gått sammen om en felles analyse av de europeiske arbeidsmarkedene som også omfatter flexicurity, og det er utstrakt enighet om at det er miksen av fleksibilitet og trygghet som gir et dynamisk arbeidsmarked. Blandingsforholdet bestemmes nasjonalt.

- Flexicurity er blitt forbundet med den danske modellen, derfor er den kjent i hele Europa, men hvordan er den islandske, norske, svenske og finske modellen? utfordret Tarja Cronberg.

Finsk fleksibilitet

Etter hennes syn er den nordiske modellen en myte. Det er ikke én, men flere modeller. Som ny arbeidsminister ønsker Tarja Cronberg å sikre unge kvinner større trygghet på arbeidsmarkedet.

- Fleksibilitet er interessant i et likestillingsperspektiv. Det er de unge kvinnene som bærer den finske fleksibiliteten. Unge kvinner i offentlig sektor som ikke får fast stilling, men blir midlertidig ansatt. Hva er trygghet for dem som arbeider i midlertidige

stillinger? spør hun retorisk og peker på at situasjonen i Danmark er annerledes.

- I Danmark arbeider unge kvinner deltid. Får de tilbud om heltid? Orker de å jobbe heltid? Det er denne forskjellen vi må utforske mer, det er det som skaper dynamikken i det nordiske samarbeidet, sier hun.

Eksempelen illustrerer tendensen til et mer segmentert arbeidsmarked der noen nyter godene ved å være innenfor, mens andre ikke får komme inn eller blir stående i en mellomposisjon.

Brukbart begrep

Ifølge EU-kommisjonens definisjon i meddelelsen fra juli 2007 er Flexicurity en helhetlig politikk som omfatter fleksible og pålitelige arbeidskontrakter (arbeidsrett, kollektive avtaler og arbeidsorganisasjon), satsning på livslang læring, effektive aktive arbeidsmarkedstiltak og moderne trygdeordninger.

- Begrepet er relevant, sier nestleder i Sysselsettingskomiteen, Heli Saijets.

Hun er finsk, men som komitéleder representerer hun alle medlemslandene, understreker hun.

Spørsmålet er om medlemslandene kan enes om noen prinsipper som kan være et rammeverk for en felles forståelse av flexicurity. Hensikten er å styrke EUs sysselsettingsstrategi, og skape mer dynamikk slik at flere land når målene i den såkalte Lisboastrategien.

Det er trekk ved samfunnsutviklingen, som for eksempel den økende konkurransen i verdenssamfunnet, den teknologiske utviklingen, aldersutviklingen i samfunnet og at det utvikles todelte eller flerdelte arbeidsmarkeder, som gjør at samfunnet forandres i et akselererende tempo. Flexicurity er en måte å møte utfordringene denne utviklingen skaper, er budskapet.

- Flexicurity representerer et viktig skritt videre. Det er behov for et miljø som fremmer økt vekst og flere og bedre jobber. Men det finnes ikke én modell som kan passe alle, selv om landene står overfor de samme utfordringene, sier Heli Saijets.

Modellen uklar

- Er kommisjonens definisjon for sterkt preget av den danske modellen? Fanger den opp spennvidden av ulike varianter? spurte forskeren Per Kongshøj Madsen, Center for Arbejdsmarkedsforskning, Aalborg Universitet.

Danskene har vært på banen siden starten og har bidratt sterkt til at begrepet har tatt av. "Lett å hyre, lett å fyre" er blitt synonymt med dansk flexicurity. De har rekord i hyppige jobbskift, hver fjerde danske skifter jobb hvert år, og økonomien går så det suser.

- Det handler ikke lenger om jobbsikkerhet, men om sysselsettingssikkerhet. Man kan også kalle det inntektssikkerhet, sier Flemming Kühn Pedersen i Beskæftigelsesministeriet.

Det skal være enkelt å si opp folk, men den som blir arbeidsløs skal være sikret en inntekt og om nødvendig få hjelp til å komme i ny jobb gjennom aktive tiltak, eller få mulighet til å utvikle sin kompetanse.

Flemming Kühn Pedersen er enig i at dansk flexicurity ligner på kommisjonens forslag, som han kaller en tredje vei i sysselsettingspolitikken. Den tredje vei fordi den er en mellomting mellom den anglosaksiske modell som kjenne-tegnes av høy grad av fleksibilitet, men lav inntektssikring og i liten grad aktive tiltak for å hjelpe folk i jobb, og en modell med et sterkt oppsigelsesvern, som er karakteristisk for landene i Sør-Europa.

Samtidig betoner han tillit som en forutsetning for flexicurity. Det danske systemet bygger på tillit. Tillit til politikerne og det sosiale sikkerhetsnettet, og tillit mellom arbeidstakere og arbeidsgivere. Alle må føle at de vinner på systemet, om enn ikke samtidig. Brobygging og tillitskapende arbeid mellom partene er derfor nødvendig for dem som ikke har de samme tradisjonene som Danmark.

Felles prinsipper

Diskusjonen går om hvorvidt Norden kan støtte de foreslåtte prinsippene og bidra til å løfte flexicurity inn som en del av den europeiske sysselsettingsstrategien.

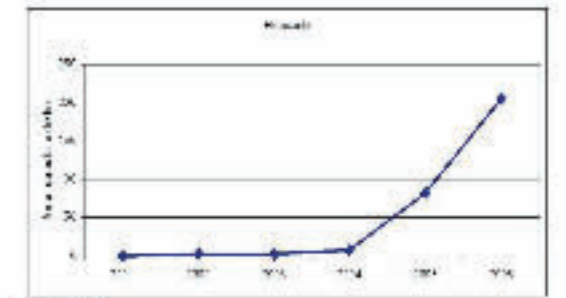
Danmark kan støtte de felles prinsippene som EU-kommisjonen foreslår, sier Flemming Kühn Pedersen.

Det kan også Sverige, sier Maria Hemström fra Arbetsmarknadsdepartementet, og legger til:

- Utfordringene som følge av den demografiske forandringen, det store utenforskapet, globaliseringen og den tekniske utviklingen, kan og bør diskuteres på EU-nivå. Men de enkelte medlemslandene må selv ha ansvaret for å gjennomføre nødvendige tiltak.

De tre medlemslandene i EU tar forbehold om deler av

Flexicurity på fremmarsj i danske medier

innholdet, men er positive til kommisjonens meddelelse. Island er ikke til stede. Norge er ikke så opptatt av begrepet flexicurity, sier Rune Solberg i Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Han ser omleggingen til Ny arbeids- og velferdsetat som et svar på de samme utfordringene fra norsk side.

- Diskusjonen viser at det er behov for rammeavtaler nasjonalt og i EU, sier Finlands arbeidsminister Tarja Cronberg, men understreker at det er store forskjeller mellom landene. Hun ser for eksempel ingen grunn til å svekke oppsigelsesvernet i den finske modellen.

- Tillit og hvordan en kan bygge nødvendig tillit, er et viktig spørsmål. Det skal jeg jobbe videre med, sier Tarja Cronberg.

Den tredje vei

Europakartet er i ferd med å forandre seg. Den tredje vei, som Flemming Kühn Pedersen kaller det, er i ferd med å erobre Europa. Både Storbritannia og Irland har beveget seg i retning Holland, Danmark og Sverige. Det kinkige spørsmålet som ennå er ubesvart, er om definisjonen av Flexicurity kan bli så utvannet at den ikke gir mening.

Kilde: Flexicurity: Afklaring af et begreb i bevægelse. Av Thomas Bredgaard, Flemming Larsen & Per Kongshøj Madsen, Artikkel under publisering i tidsskriftet Arbejdsliv

Fakta

- Flexicurity = Flexibility + Security
- En miks av fleksibilitet og trygghet/sikkerhet
- Begrepet brukt første gang i Holland på midten av 1990-tallet
- Raskt voksende interesse blant forskere og politikere
- Erobrer mediene i perioden 2004-2006
- Blir synonymt med den danske modellen
- Jobbsikkerhet blir til sysselsettingssikkerhet og inntektssikring

Av: Berit Kvam